

Катерина ОЛЕКСАНДРЕНКО,

orcid.org/0000-0001-9735-3715

доктор психологічних наук, професор,

професор кафедри іноземних мов

Хмельницького національного університету

(Хмельницький, Україна) oleksandrenkok@gmail.com

Людмила ЛУК'ЯНИК,

orcid.org/0000-0003-3432-1614

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії і методик початкової освіти

Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) lukjanyk.l@gmail.com

Дмитро БОКЛАХ,

orcid.org/0000-0002-0691-7034

викладач кафедри іноземної філології та перекладу

Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

(Київ, Україна) boklah@snu.edu.ua

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

У статті досліджено психолінгвістичні аспекти інтерференції між українською та англійською мовами в учнів різних вікових категорій, визначено типи інтерференції. Інтерференція може впливати на різні аспекти мовлення, включаючи семантику, синтаксис, фонетику та прагматику. За результатами аналізу попередніх досліджень, виявлено, що діти стикаються з різними викликами та проблемами під час навчання двох мов одночасно. Вплив мовних систем на взаємодію між українською та англійською мовами є суттєвим, оскільки різні особливості цих мов можуть спричиняти плутанину та неправильне використання структур. Наприклад, семантична інтерференція може призводити до неправильного розуміння та вживання слів та виразів, а фонетична інтерференція може впливати на вимову звуків у двох мовах. Прагматична і соціолінгвістична інтерференція може призводити до непорозуміння та неправильної взаємодії з оточуючими людьми. Мовні навички індивіда мають важливе значення у процесі інтерференції. Діти, які тільки починають вивчати дві мови, можуть мати обмежені мовні навички, що ускладнює їхню здатність розрізняти та правильно використовувати структури обох мов. Проаналізовано інші психолінгвістичні чинники, які можуть ускладнювати процес мовного розвитку школярів та впливати на їхню комунікативну компетентність (мовне середовище, рівень володіння мовами, схожість мов, вік дитини, уроки та методи навчання, культурні фактори). Розуміння цих викликів дозволяє вчителям пристосувати свої підходи до навчання, використовуючи ефективні методи, щоб підтримувати та розвивати мовні навички учнів у багатомовному середовищі. Мінімізувати негативні наслідки інтерференції під час навчання учнів різних вікових категорій дозволяє використання методів та стратегій, які стимулюють активну практику та розвиток мовних навичок, зокрема метод мовного занурення, контрастивний аналіз та використання мультимедіа. Використання цих методів та стратегій у навчанні учнів молодшого, середнього та старшого шкільного віку сприятиме більш ефективному мовному розвитку дітей та допоможе успішно засвоїти іноземну мову, мінімізуючи негативні наслідки інтерференції.

Ключові слова: міжмовна інтерференція, психолінгвістичні чинники, комунікативна особистість, мовні навички, мовленнєва діяльність.

Kateryna OLEKSANDRENKO,

orcid.org/0000-0001-9735-3715

Doctor in Psychology, Professor;

Professor at the Foreign Languages Department

Khmelnytskyi National University

(Khmelnytskyi, Ukraine) oleksandrenkok@gmail.com

Liudmyla LUKIANYK,

orcid.org/0000-0003-3432-1614

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor;

Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Primary Education

Rivne State Humanities University

(Rivne, Ukraine) lukjanyk.l@gmail.com

Dmytro BOKLAKH,

orcid.org/0000-0002-0691-7034

Lecturer at the Department of Foreign Philology and Translation

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

(Kyiv, Ukraine) boklah@snu.edu.ua

PSYCHOLINGUISTIC ASPECTS OF UKRAINIAN AND ENGLISH LANGUAGE INTERFERENCE

The article investigates the psycholinguistic aspects of interference between Ukrainian and English in students of different age categories and identifies the types of interference. Interference can affect various aspects of speech, including semantics, syntax, phonetics and pragmatics. Based on the analysis of previous studies, it was found that children face different challenges and problems when learning two languages simultaneously. The influence of language systems on the interaction between Ukrainian and English is significant, as different features of these languages can cause confusion and misuse of structures. For example, semantic interference can lead to misunderstanding and misuse of words and expressions, and phonetic interference can affect the pronunciation of sounds in the two languages. Pragmatic and sociolinguistic interference can lead to misunderstandings and inappropriate interaction with others. An individual's language skills are important in the process of interference. Children who are just beginning to learn two languages may have limited language skills, which hampers their ability to distinguish and use the structures of both languages correctly. Other psycholinguistic factors that can complicate the process of language development of schoolchildren and affect their communicative competence (language environment, language proficiency, language similarity, child's age, lessons and teaching methods, cultural factors) are analyzed. Understanding these challenges allows teachers to adapt their teaching approaches using effective methods to support and develop students' language skills in a multilingual environment. Minimizing the negative effects of interference on the learning of students of different ages can be achieved by using methods and strategies that stimulate active practice and development of language skills, such as language immersion, contrastive analysis, and multimedia. The use of these methods and strategies in teaching primary, middle and high school students will contribute to more effective language development of children and help them successfully learn a foreign language, minimizing the negative effects of interference.

Key words: *interlanguage interference, psycholinguistic factors, communicative personality, language skills, speech activity.*

Постановка проблеми. В Україні дедалі ширшого поширення поруч з українською набуває англійська мова, адже значення міжкультурної комунікації у сучасному світі зростає. Вивчення іноземної мови, зокрема англійської, стає необхідністю для спілкування та реалізації особистих та професійних цілей. Проте, українська мова має свої особливості, які можуть впливати на процес навчання та використання іноземної мови. Дослідження інтерференції дає можливість краще зрозуміти цей вплив та знайти шляхи його мінімізації. Вивчення та розуміння цих викликів допоможе вчителям розробити ефективні методи

навчання, щоб забезпечити оптимальний мовний розвиток учнів відповідно до їх вікової категорії. Це також сприятиме розвитку комунікативної та міжкультурної компетентності учнів, що є важливим аспектом для їх подальшого особистісного становлення. Тож, дослідження психолінгвістичних аспектів інтерференції української та англійської мов є необхідним і актуальним, особливо у контексті шкільної освіти.

Аналіз досліджень. Вивчення процесу мовної інтерференції є багатоаспектним. Так, дослідження Н. Глушковацької, Ю. Кіщенко, О. Семенової та ін. показують, що рівень білінгвізму

учнів має велике значення для інтерференції між українською та англійською мовами. Учні з високим рівнем білінгвізму зазвичай мають менше проблем з інтерференцією, оскільки вони виявляють більшу свідомість та контроль над мовними структурами. Праці Л. Кардаш, В. Колкунової, О. Пономаренко та ін. підтверджують, що вік впливає на рівень інтерференції між мовами. Діти молодшого та середнього шкільного віку частіше зазнають інтерференції через більшу схильність до перенесення граматичних правил та слів з однієї мови на іншу. Діти старшого шкільного віку бажання виділятися, бути модними, тож часто вдаються до інтерференції зумисно (наприклад, лексичної). Також, дослідження підтверджують, що контекст та спосіб навчання мають значний вплив на ступінь інтерференції. Наприклад, наявність чітких правил і пояснень, які розрізняють мовні структури, може допомогти учням уникати інтерференції. О. Валігура, С. Скрильник, Л. Чайка та ін. виявили, що інтерференція між українською та англійською мовами може бути більш помітною на певних мовних рівнях, таких як фонетика, лексика та граматики. Наприклад, деякі звуки або слова можуть бути важкими для учнів через різницю у звуковій системі та значеннях між мовами. Деякі дослідники, зокрема М. Джусупов, О. Семенова та ін., звертають увагу на вплив соціокультурного середовища на рівень міжмовної інтерференції. Контакт з обома мовами в різних сферах життя (сім'я, школа, медіа тощо) може сприяти або ускладнювати інтерференцію.

Мета статті – проаналізувати психолінгвістичні виклики, з якими стикаються учні молодшої, середньої та старшої школи під час вивчення української та англійської мов з урахуванням впливу білінгвізму, віку, соціокультурного середовища та навчального контексту на ступінь міжмовної інтерференції.

Виклад основного матеріалу. Психолінгвістика є галуззю прикладної лінгвістики, яка вивчає взаємозв'язок між мовою та психологією. Вона досліджує, як люди сприймають, розуміють та продукують мову, а також як мова впливає на пізнавальні та психологічні процеси. У психолінгвістиці розглядаються різні аспекти мовленнєвої діяльності, такі як фонетика, морфологія, синтаксис, семантика та просодія. Одним з основних понять психолінгвістики є мовна компетенція, яка описує знання, які має мовна особистість про мову, включаючи граматичні правила, лексичний запас та мовні структури. Інший важливий термін – мовленнєва діяльність, що означає процес використання цих знань для створення та продукування мовлення.

Принципи психолінгвістики базуються на розумінні того, що мовленнєва діяльність є складним когнітивним процесом, взаємодія з яким відбувається на рівні мовних і психологічних систем. Один із принципів – принцип рекурсивності, вказує на те, що мова має властивість генерувати безліч складних речень за допомогою обмеженого набору граматичних правил. Інший принцип – принцип універсальності, стверджує, що люди мають спільні ментальні здібності, які дозволяють їм навчитися мові незалежно від конкретного мовного середовища. Цей принцип підтримує ідею про існування універсальних глибинних структур, що лежать в основі всіх мов. Принцип спільного активного модулю вказує на те, що мовленнєва діяльність і психологічні процеси взаємодіють на рівні мовних і психологічних систем. Мовлення включає не тільки механічну передачу слів, але й активну обробку та інтерпретацію інформації в мозку. Цей принцип визнає важливість психологічних факторів у мовленнєвих процесах та роль мови в пізнавальних та когнітивних процесах людини. Принцип динамічної взаємодії вказує на те, що мовлення та мовні знання є динамічними та змінюються відповідно до контексту та ситуації. Мова не є статичним конструктом, але вона постійно пристосовується до нових ситуацій та потреб комунікантів. Цей принцип вказує на гнучкість та адаптивність мовлення як особистісного та соціального явища.

Психолінгвістика також досліджує феномен інтерференції, який виникає при використанні білінгвальними особами двох або більше мов. «Інтерференція – взаємне проникнення в мовлення білінгвів елементів різних рівнів двох мов, якими він володіє, що сприймається як іншомовний акцент. Інтерференція є відхиленням від стандартів рідної мови, мовленнєвою помилкою. Інтерференція може охоплювати всі рівні мови, однак особливо послідовно виявляється у фонетиці у вигляді ідеофонії. Інтерференція може виникати при засвоєнні нерідної мови індивідом або за умови існування тривалих мовних контактів» (Кардаш, 2016: 281). Вона відображає вплив однієї мови на іншу та може мати різні форми і наслідки. Інтерференція визначається як вплив однієї мови на вироблення, розуміння та використання іншої мови у білінгвальних і мультилінгвальних осіб. «Мовна інтерференція є складовою мовного контакту, багатоскладовою системою взаємовпливу, взаємопроникнення та взаємодії мовних та мовленнєвих одиниць. Багатоплановість явища мовної інтерференції пояснюється її всеохоплюючою дією на всі мовні рівні у про-

цесі мовного контакту» (Семенова, 2021: 266). Вона виникає через накладання мовних систем та розбіжностей в граматиці, лексиці, вимові та стилістиці різних мов. Інтерференція може мати як позитивний, так і негативний вплив на мовлення та мовно-мовленнєві навички людини.

Дослідники систематизують інтерференцію за різними ознаками: «сферою функціонування (мовна, мовленнєва); кількістю охоплених мов (проста, складна); чинниками (психолінгвістична – свідомо та підсвідомо, соціолінгвістична – релігійна, політична та комунікативна); засобами комунікації (лінгвальна – фонетична, лексична, граматична та графічна, позалінгвальна – жестикуляційна, позова та мімічна)» (Єфименко, 2020: 53).

Існує кілька типів інтерференції, які можуть спостерігатися у білінгвальних середовищах (Тусик, 2014): 1) граматична інтерференція (виникає, коли граматичні правила однієї мови застосовуються до іншої мови. Наприклад, носій української мови, який вивчає англійську, може помилково використовувати українську структуру речення у своєму англійському мовленні); 2) лексична інтерференція (вплив лексичного складу однієї мови на використання слів та виразів в іншій мові. Наприклад, білінгвальна особистість може використовувати англіцизми, коли говорить українською, що може призвести до неправильного сприйняття або незрозумілості); 3) фонетична інтерференція (мовна особистість може використовувати фонетичні особливості однієї мови у вимові звуків чи акцентів іншої мови); 4) культурна інтерференція (вплив культурних норм і конвенцій однієї мови на використання мовленнєвих виразів та мовних звичаїв іншої мови. Наприклад, в українському мовленні можуть виникати культурно обумовлені вирази чи використання мовленнєвих стереотипів, які не є характерними для англійської мови).

Розглянемо деякі приклади взаємодії між українською та англійською мовами. Один з найпоширеніших випадків взаємодії це граматичний вплив. Наприклад, в українській мові існує родова граматична система, де іменники та прикметники можуть мати різні роди (чоловічий, жіночий, середній). При перекладі речень з української на англійську мову, де така родова система відсутня у дітей молодшого та середнього шкільного віку виникають труднощі. Наприклад, українське речення «Я побачив красиву кішку» може бути перекладене як “I saw a beautiful cat” або “I saw a beautiful cat (female)”. У цьому випадку, вплив граматичної системи української мови вимагає додаткових уточнень в англійському перекладі.

Лексичний вплив також може виникати при взаємодії української та англійської мов. Багато слів англійської мови вже стали частинкою українського лексикону, їх використовують у різних сферах, таких як технології, музика, мода тощо. Наприклад, слова «комп'ютер», «інтернет», «селфі», «тренди» є запозиченими з англійської мови. Це свідчить про взаємне проникнення лексичних систем та вплив мови на культурний контекст.

Крім того, звукова система також впливає на взаємодію між мовами. Наприклад, в англійській мові є звук [θ], який відсутній в українській мові. Це може призводити до проблем у вимові слів, що містять цей звук, особливо у дітей. Наприклад, слово “think” може бути вимовлене як “fink”, що у свою чергу впливає на розуміння та сприйняття мовлення. Вплив мовних систем на взаємодію між українською та англійською мовами показує, що білінгвальні діти стикаються з різними викликами під час навчання, сприйняття та використання мов. Розуміння цього впливу допомагає вдосконалювати методи навчання, адаптувати мовленнєві навички та підтримувати мовний розвиток у мультилінгвальних середовищах.

Мовні навички індивіда грають важливу роль у виникненні інтерференції між мовами. Особливо це помітно у мовленні дітей, які вивчають дві або більше мов одночасно або послідовно. Так, мовні навички включають здатність розуміти, використовувати та адаптувати мову до комунікативних потреб. У школярів, які вивчають українську та англійську мови, мовлення піддається впливу обох мовних систем. Це може призводити до виникнення інтерференції, коли елементи однієї мови проникають у мовлення іншої мови. Наприклад, учні, які знають як українську, так і англійську мови, можуть помилково використовувати граматичні правила однієї мови у мовленні іншої. Наприклад, вони можуть сказати: “I go to the школа». Тут відбувається інтерференція граматичної системи української мови, де вживається слово «школа», замість англійського слова “school”. Діти можуть використовувати слова англійської мови у своєму українському мовленні або навпаки. Наприклад, дитина може сказати: “Я люблю playing у дворі” замість «Я люблю грати у дворі». Мовні навички індивіда мають суттєвий вплив на виникнення інтерференції у мовленні. Розуміння цього аспекту допомагає вчителям та батькам зрозуміти, з якими мовними викликами стикаються учні початкової та середньої школи і як краще підтримувати їх мовний розвиток.

У прикладі «Я побачив великий dog» замість «Я побачив великого собаку» відбувається семан-

тична інтерференція, оскільки українська мова вимагає вживання родових форм прикметників, а англійська мова – вживання форми, відповідної до роду та числа іменника. Синтаксична інтерференція відображається у використанні синтаксичних структур однієї мови в мовленні іншої. Наприклад, українською мовою узвичаєне речення «Я люблю читати книги» може бути відтворене у мовленні дитини, яка вивчає англійську мову, як “I love reading books”. У цьому випадку відбувається синтаксична інтерференція, оскільки структура речення і переклад не відповідають синтаксичним нормам англійської мови.

Фонетична інтерференція виникає, коли дитина помилково використовує українські звуки у своєму англійському мовленні. Наприклад, звук [ж] у мовленні англійською: «jelly» замість “jelly”. Українськомовна дитина, яка вивчає англійську мову, може змінювати звук [d] на [z] у слові “this”.

Прагматична інтерференція виникає, коли діти застосовують неприйнятні або незвичні для певної мови стратегії спілкування у своєму мовленні. Наприклад, дитина може використовувати занадто прямі або безпосередні способи висловлювання, що можуть викликати незручність або непорозуміння. У прикладі, коли українськомовна дитина, яка вивчає англійську, може сказати: «Дай мені це!» замість “Could you please pass it to me?” відбувається прагматична інтерференція, оскільки спосіб висловлювання української мови не відповідає нормам ввічливості англійської мови.

Соціолінгвістична інтерференція відображає вплив культурних чинників на спосіб вираження думок і ідей. Так, діти з різних культур можуть мати різні стереотипи про виразність або відкритість мовлення. Наприклад, дитина з англослов'янського середовища може бути більш експресивною у своєму мовленні, тоді як дитина з українського середовища може бути більш стриманою та скромною. Вчені, які досліджують психолінгвістичні особливості міжмовної інтерференції стверджують, що «більшість членів двомовного соціуму не в змозі однаково володіти двома мовами, використовувати їх в будь-яких ситуаціях, з легкістю перемикаючись з однієї мови на іншу, не змішуючи при цьому системи різних мов. Будь-яка взаємодія мов означає, що в контакт і конфлікт входять два бачення світу» (Колкунова, 2017: 654).

Ці форми інтерференції можуть становити виклик для дітей молодшого та середнього шкільного віку, оскільки вони сприймають і використовують обидві мови у своєму повсякденному спілкуванні. Забезпечення відповідних навчальних методів та контекстів, які підтримують розуміння

та використання норм кожної мови, сприяє розвитку мовленнєвих навичок дітей і допомагає їм ефективно використовувати обидві мови та уникати негативного впливу інтерференції.

На рівень інтерференції української та англійської мов у дітей початкової та середньої школи можуть впливати різні психолінгвістичні чинники (Валігура, 2009), серед яких: 1) мовне середовище (якщо дитина знаходиться у середовищі, де переважає одна з мов (наприклад, українська), то ймовірність інтерференції з цієї мови в англійську буде вищою); 2) рівень володіння мовами (діти, які мають міцні мовні навички в обох мовах, можуть демонструвати меншу інтерференцію, порівняно з дітьми, які мають обмежені мовні навички); 3) схожість мов (подібність звуків, лексики, граматичних структур або культурних установок може призводити до помилкових асоціацій і неправильного перекладу з однієї мови на іншу); 4) вік дитини (молодші школярі можуть бути більш схильними до інтерференції, оскільки вони тільки починають вивчати іншу мову та ще не мають достатньої мовної впевненості); 5) уроки та методи навчання (якщо уроки зосереджені на свідомому порівнянні між мовами, акцентують увагу на мовних відмінностях та надають можливість практикувати обидві мови окремо, це може допомогти знизити рівень інтерференції); 6) культурні фактори (різні мовні традиції, норми спілкування, відмінності в мовних стереотипах та соціальних нормах, культурні відмінності в підходах до формального та неформального спілкування можуть впливати на спосіб використання мовних виразів у дітей).

Для мінімізації негативних наслідків інтерференції у навчанні дітей молодшого, середнього та старшого шкільного віку другої (англійської) мови пропонуємо використовувати різні методи та стратегії:

1. Мовне занурення та використання контексту. Метод мовного занурення є ефективним інструментом для навчання дітей другої мови. Він полягає в тому, щоб оточити учнів максимальною кількістю мовних ситуацій, де вони повинні спілкуватися та розуміти мову, яку вони вивчають. Звернення уваги на контекстуальні особливості кожної мови може допомогти дітям розуміти, коли і як використовувати певні мовні конструкції. Практика на реальних ситуаціях та рольові ігри допоможуть дітям засвоїти соціокультурні норми та правила вживання мови. Наведемо декілька конкретних прикладів:

а) Рольові ігри. Для учнів молодшого шкільного віку вчителі можуть організувати ігри, де

діти грають різні ролі та виконують завдання, використовуючи мову, яку вони вивчають. Наприклад, діти можуть бути покупцями і продавцями у вигаданому магазині та спілкуватися англійською мовою, замовляючи товари, розмовляючи про ціни тощо.

Учням середньої школи вчителі можуть запропонувати організувати «Театр мови» або «Мовний спектакль». Наприклад, вчитель може запропонувати учням створити сценку, в якій вони виступатимуть як персонажі з англійської літератури, імітуючи їхні діалоги та взаємодію. Учні можуть відтворити сценки з відомих казок чи романів, таких як “Alice in Wonderland” чи “Harry Potter”, або створити свої власні історії.

Учнів старшої школи можна поділити на пари чи невеликі групи та задати тему для імпровізації. Наприклад, учні можуть розігрувати сценку, де вони зустрічаються на вечірці та ведуть діалоги, обговорюючи свої захоплення, плани на майбутнє або поточні події. Це дає їм можливість відобразити реальні комунікативні ситуації, засвоїти нові вирази та використовувати їх у практичному контексті. Імпровізоване мовлення допомагає учням навчитися швидко реагувати та висловлювати свої думки англійською мовою без попередньої підготовки. Це розвиває спонтанність, творчість та впевненість у використанні англійської мови.

б) Мовні діалоги. Учні можуть брати участь у парних або групових діалогах, де вони вправляються у спілкуванні за допомогою другої мови. Це може бути обговорення теми, розповідь історій або презентація про щось цікаве. Важливо, щоб учні спілкувалися між собою та з вчителем англійською мовою і намагалися використовувати нові слова та граматичні структури.

в) Мовні ранки. Вчителі можуть проводити спеціальний «англійський ранок», де діти вітаються англійською мовою, розповідають про свої вихідні або діляться цікавими новинами. Це створює мовне середовище, де діти зіштовхуються з англійською мовою у неформальній атмосфері.

2. Контрастивний аналіз та використання мультимедіа. Порівняння структур та особливостей української та англійської мов допоможе дітям усвідомлювати відмінності та уникати помилок. Аналіз конкретних прикладів інтерференції, співставлення мовних правил та нюансів можуть підтримати більш глибоке розуміння кожної мови окремо. А використання відео, аудіозаписів, ігор та інтерактивних програм може допомогти дітям більш активно займатись мовним навчанням та відчувати мову як живий комунікативний засіб. Особливо вдалим є поєднання

цих двох методів, оскільки виконуючи інтерактивні вправи з використанням аудіо- чи відеофайлів діти більше звертають увагу на автентичність та природність мови.

Серед інтерактивні програм та додатків, які можуть бути корисними під час вивчення англійської мови учнями початкової та середньої школи варто виокремити “Reading Eggs” (допомагає вдосконалити навички читання та розвивати мовлення за допомогою ігрових завдань та вправ) та “Mathletics” (пропонує цікаві ігри та вправи для розвитку математичних навичок). Серед ресурсів з освітніми відео та мультфільмами виокремимо “BrainPOP” (серія коротких анімаційних відеороликів, які пояснюють різні поняття з різних предметів, включаючи математику, науку, історію тощо) та “National Geographic Kids” (відеоматеріали про природу, тварин, науку та культуру, розроблені спеціально для дітей). Цікавими для старшокласників будуть “Rosetta Stone” (фокусується на навчанні мови через імітацію реальних розмовних ситуацій та використання контексту) та “Quizlet” (онлайн-платформа, де учні можуть створювати власні набори карток зі словами, фразами та визначеннями, а також використовувати готові набори, створені іншими користувачами).

Мультимедіа сприяють активному залученню дітей до навчального процесу, стимулюють їхню увагу та зацікавленість, а також сприяють розвитку різних навичок та знань. На основі мультимедіа можна використовувати різні елементи методу контрастивного аналізу, наприклад – вправи на переклад, створення табличок, аналіз помилок, вивчення фразових дієслів та ідіом, завдання на порівняння лексики тощо.

3. Індивідуальний підхід та залучення родини. Кожна дитина має свої особливості та рівень володіння мовами. Враховуючи це, важливо використовувати індивідуальний підхід у навчанні, забезпечувати додаткову підтримку для дітей, які виявляють більші нахили до інтерференції, та пропонувати їм додаткову практику та вправи. Співпраця з батьками та залучення родинного оточення також корисні для мовного розвитку учнів. Важливо забезпечити батьків інформацією про особливості інтерференції та способи підтримки дитини в процесі навчання.

Висновки. Інтерференція української та англійської мов в учнів різних вікових категорій – важлива лінгвістична проблема. Інтерференція виникає через різницю в структурі та особливостях цих мов, а також через обмежені мовні навички дітей. Школярі стикаються з різними викликами у процесі вивчення двох мов одно-

часно, вони можуть змішувати структури мов, плутатися в значеннях слів та виразів, допускати помилки у вимові та інші мовні недоліки, що може призводити до неправильного розуміння, незрозумілого мовлення та зниження мовної впевненості. Негативні наслідки інтерференції можуть затримувати процес навчання іноземної мови та створювати перешкоди у спілкуванні. Використання методів мовного занурення, контрастивного аналізу та мультимедіа може допомогти учням почат-

кової та середньої школи засвоїти іноземну мову ефективніше та зменшити помилки, пов'язані з інтерференцією.

Перспективним напрямком подальших досліджень вважаємо вивчення впливу культурних чинників на інтерференцію. Дослідження в сфері соціолінгвістики можуть висвітлити, які аспекти культури впливають на мовлення дітей різних вікових категорій та які особливості культурного контексту можуть збільшувати рівень інтерференції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валігура О. Р. Систематизація ознак мовної інтерференції. *Нова філософія*. Запоріжжя: ЗНУ. 2009. № 36. С. 104–110.
2. Глушковецька Н. А., Мацюк О. О. Фонетична інтерференція як лінгвістична проблема. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. пр.* Хмельницький: ХНУ. 2019. Вип. 17. С. 53–56.
3. Джусупов М. Мовна інтерференція в результаті дволанцюгового негативного впливу. *Вісник РУДН. Сер. Теорія мови. Семіотика. Семантика*. 2015. С. 69–85.
4. Єфименко Т. М. Міжмовна інтерференція та шляхи її подолання. *Modern researches in philological sciences: Collective monograph*. Riga: Izdevniecība "Baltija Publishing". 2020. С. 51–67. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-37-2/4>
5. Кардаш Л. В. Різномасштабні дослідження мовної інтерференції. *Молодий вчений. Сер. Педагогічні науки*. 2016. Вип. № 2 (29). С. 280–283.
6. Кіщенко Ю. В. Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі: звіт про науково-дослідну роботу. *Івано-Франківськ*. 2022. 57 с.
7. Колкунова В. В. Формування колокаційної компетенції студентів-філологів як подолання лексико-семантичної інтерференції в умовах українсько-англійського мовного контакту. *Наукові записки. Сер. Філологічні науки. Кропивницький: Видавець Лисенко В. Ф.* 2017. Вип. 153. С. 652–655.
8. Савченко А. Міжмовна інтерференція як проблема перекладу. *Актуальні проблеми сучасної іноземної філології: студ. наук. вісник*. Рівне: РДГУ. 2021. С. 33–37.
9. Семенова О., Христин Н. Полісемія як психолінгвістична передумова виникнення інтерференції у процесі вивчення англійської мови. *Психолінгвістика в сучасному світі*. 2021. № 16. С. 264–268. <https://doi.org/10.31470/2706-7904-2021-16-264-268>
10. Скрильник С. В. Інтерферентність як перекладознавча категорія. *Наукові записки "Studia in honorem"*. Сер. Філологічні науки (мовознавство). 2011. № 116. С. 346–349.
11. Пономаренко О. В. Мовна інтерференція як складова оволодіння іноземною мовою. *Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах*. 2023. С. 126–128.
12. Тусик Н. Особливості прояву явища міжмовної інтерференції в процесі вивчення іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 3. С. 86–88.
13. Чайка Л. В. Загальнолінгвістичний потенціал проблем міжмовних паралелей. *Лінгвістика: зб. наук. пр.* 2008. № 2 (14). С. 293–301.

REFERENCES

1. Valihura, O. R. (2009). Systematyzatsiia oznak movnoi interferentsii. [Systematization of signs of language interference] *Nova filosofiiia – New philosophy*, 36, 104–110. [in Ukrainian].
2. Hlushkovetska, N. A., & Matsiuk, O. O. (2019). Fonetychna interferentsiia yak linhvistychna problema. [Phonetic interference as a linguistic problem] *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva: zb. nauk. pr. – Actual Problems of Philology and Translation Studies: a collection of scientific papers*, 17, 53–56. [in Ukrainian].
3. Dzhusupov, M. (2015). Movna interferentsiia v rezultati dvolantsiuhovoho nehatyvnoho vplyvu. [Speech interference as a result of a two-chain negative impact] *Visnyk RUDN. Ser. Teoriia movy. Semiotyka. Semantyka – Vestnik RUDN. Theory of language. Semiotics. Semantics*, 69–85. [in Ukrainian].
4. Yefymenko, T. M. (2020). Mizhmovna interferentsiia ta shliakhy yii podolannia. [Interlingual interference and ways to overcome it] *Modern researches in philological sciences: Collective monograph*, 51–67. [in Ukrainian].
5. Kardash, L. V. (2016). Riznoaspektni doslidzhennia movnoi interferentsii. [Multidimensional studies of language interference.] *Molodyi vchenyi. Ser. Pedagogichni nauky – Young scientist. Pedagogical Sciences*, 2 (29), 280–283. [in Ukrainian].
6. Kishchenko, Yu. V. (2022). Vplyv linhvalnykh ta ekstralinvalnykh chynnykiv na formuvannia fakhivtsia z inozemnykh mov u suchasnomu multykulturnomu prostori: zvit pro naukovo-doslidnu robotu. [Influence of linguistic and extralinguistic factors on the formation of a foreign language specialist in the modern multicultural space: a report on research work], 57. [in Ukrainian].
7. Kolkunova, V. V. (2017). Formuvannia kolokatsiinoi kompetentsii studentiv-filolohiv yak podolannia leksyko-semantichnoi interferentsii v umovakh ukrainsko-anhliiskoho movnoho kontaktu. [Formation of collocational competence of

philology students as overcoming lexical and semantic interference in the conditions of Ukrainian-English language contact] *Naukovi zapysky. Filolohichni nauky – Scientific notes. Philological sciences*, 153, 652–655. [in Ukrainian].

8. Savchenko, A. (2021). Mizhmovna interferentsiia yak problema perekladu. [Interlanguage interference as a translation problem] *Aktualni problemy suchasnoi inozemnoi filolohii: stud. nauk. visnyk – Actual Problems of Modern Foreign Philology*, 33–37. [in Ukrainian].

9. Semenova, O., & Khrystych, N. (2021). Polisemiia yak psykholinhvistychna peredumova vynyknennia interferentsii u protsesi vyvchennia anhliiskoi movy. [Polysemy as a Psycholinguistic Precondition for the Emergence of Interference in the Process of Learning English] *Psykholinhvistyka v suchasnomu sviti – Psycholinguistics in a Modern World*, 16, 264–268. [in Ukrainian].

10. Skrylnyk, S. V. (2011). Interferentnist yak perekladoznavcha katehoriia. [Interference as a Translation Studies Category] *Naukovi zapysky “Studia in honorem”. Filolohichni nauky (movoznavstvo) – Scientific notes “Studia in honorem”. Philological Sciences (Linguistics)*, 116, 346–349. [in Ukrainian].

11. Ponomarenko, O. V. (2023). Movna interferentsiia yak skladova ovolodinnia inozemnoiu movoiu. [Language interference as a component of foreign language acquisition] *Leksyko-hramatychni innovatsii v suchasnykh slovianskykh movakh – Lexico-grammatical innovations in modern Slavic languages*, 126–128. [in Ukrainian].

12. Tusyuk, N. (2014). Osoblyvosti proiavu yavyshecha mizhmovnoi interferentsii v protsesi vyvchennia inozemnykh mov u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh. [Features of the phenomenon of interlingual interference in the process of learning foreign languages in schools] *Nova pedahohichna dumka – New pedagogical thought*, 3, 86–88. [in Ukrainian].

13. Chaika, L. V. (2008). Zahalnoinhvistychnyi potentsial problem mizhmovnykh paralelei. [General linguistic potential of the problems of interlingual parallels.] *Linhvistyka: zb. nauk. pr. – Linguistics: a collection of scientific papers*, 2 (14), 293–301. [in Ukrainian].